

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A miniszterelnök nemes levele.

Arad, deczember 17.

A ki a 19-ik század történetét majd megírja, különös méltatásban kell hogy részesítse azon ellenmondást, hogy a tudományos műveltség és technikai téren való bámulatos haladottság mellett e század vége felé párhuzamosan izmosodott a felekezetestesség és a papi hatalom. Róma századok óta nem merészkedett az emberi szellem haladásának s a közszabadság mindazon tényezőinek, melyek azzal összefüggenek, oly nyílt harcot üzenni, mint azt most teszi, s egészen úgy látszik, mintha a tiarának elhalványult fénye újból felragyogna, s a pápai befolyás historiai regéje ismét valósággá válnék.

E tüneménynek, ezen ellenmondásnak magyarázatát nem találhatjuk egyébben, minthogy a középosztály és a polgárság befolyása és tekintélye részben az általános védkötelezettség által mindenhatóvá lett militarizmus, részben a vagyon és tőke ellen támadó munkás mozgalmak által háttérbe szorítottatott. Nálunk Magyarországon e jelenségeknek különös árnyalatot kölcsönöz a feudális főúri rend és a főpapság együttes elnyomulása, ők a nagy földterületek, ugynevezett latifundiumok birtokosaiként a tőlük erkölcsi s anyagi függésben levő parasztságot is befolyásuk alá készülnék hajtani, s a magyar középosztály parlamentáris uralmának, mely az alkotmányosság visszaállta óta döntőleg irányt szabott úgy a kormányzatnak mint a törvényhozásnak,

hosszu, talán örök időkre végét akarják vetni.

E törekvésükben a bécsi reakzionárius körök, Róma és az alsó papság is támogatásukra van, a mennyiben a középosztály szabadelvű irányzata által azok is támadva érzik érdekeiket.

Teljesen türehetetlennek tartják ezen urak annak az állapotnak a további fenállását, hogy közönséges polgár emberek, ügyvédek, zurnalisták, tanárok üljenek a kormányon s annak elnökévé a parlamenti többség egy tisztviselőt állítson, a ki alulról küzdötte föl magát és még csak nem is n e m e s e m b e r.

Ennek a kormánynak buknia kell minden áron és minden körülmények között; a latajnerek uralma botrány, és hogy az ország gyeplűit tintás ujjak tartásák, azt tovább tűrni nem lehet. A feudális konspiráció szervezte a harcot a főrendiházban Zichy Nándor gróffal az élén, a parlamentben Apponyi Albert gróf vezérli a konzervatív ellenzéket, kiket a szélső baloldalon Ugron Gábor és a javadalmi fiskálisok, támogatnak; a köztelken Szapáry Gyula gróf és Desseffy Aurél a gazdákat sorakoztatja a miniszterium ellen, míg az uri kaszinóban Atzél Béla és Károlyi István gróf igyekeznek a kormány tagjait társadalmilag is elszigetelni. A tömeget néppárt czimen az alsó papság organizálja s a segítségül hívott nemzetiségeknek konzgyanánt röögöt kínál Arpad földjéből.

Wekerle Sándor miniszterelnök, ki a demokraczia ellen indított ezen hajszát

első sorban a saját személye ellen látja kiélesedve, az erő és igazságérzet nyugalmával áll a feudális reakció támadásával szembe, s az elvek paizsával fedezi — nem saját személyét, hanem a szabadság és a magyar nép fenségének szent ügyét. Vele vannak a magyar nemzet jobbjai és a mind sürtíbben megnyilatkozó tisztelet és közbizalom erőt és kitartást nyújtanak neki nehéz pozíciójában.

Egy ily nagyszabású manifesztáció volt azon oklevél átnyújtása is, melyvel a főváros lakossága tisztelte meg őt Budapest díszpolgárává történt választása alkalmából. A lélekemelő jelenet közben kitárta lelkét a közszabadság é dicső bajnoka a fővárosi polgárságot képviselő küldöttség előtt, és proklamálta a becsületesebb munka nemesítő hatalmát.

Ő mondhatta legméltóbban és legigazabban az átnyújtott díszoklevélre szólva a következő öntudatos és örökre feledhetetlen szavakat:

„Ez lesz a közpályán való működésemnek legszebb emléke; ez az én nemes levelem, mert a munkáért adják.

E szavak, melyekből a nyugodt rezignáció hangjai hallatszanak ki, lelkesítőleg és buzdítólag fognak hatni a czimkórság és a nagyuri kegyek előtt csuszó-mászó megalázkodás divatos korszakában. A magyar nemzeti büszkeség, a munka által szuverenné lett népfőnség nyilatkozott meg a magyar demokraczia vezérének e momentuózus kijelentésében, mely visszhangot fog kelteni tul az ország ha-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

A titkos könyv.

— Andre Theurrot. —

D...ben tartózkodva, megismerkedtem Lorient Eustachal. Igen eredeti egy ember volt; a külsejéről itélve negyven évesre lehetett becsülni, telt képű, piros, közepes nagysággal, kissé kőpézűsri ember volt, sokra tegyis orral, és a középső két szemekkel. Foglalkozásra nézve számfeletti bíró volt a törvényeséknél. Minthogy hivatalos teendői idejét csak nagyon kevéssé foglalták el, egyébként anyagilag jól szituált ember lévén, szabad idejét régiségbuvárlással vagyis inkább a régiség kereskedőknél töltötte.

Minden felét gyűjtött szenvedélyesen, ami régi: ritka könyveket, éremeket, óskori edényeket stb. tagja volt a régészeti társaságnak, melyhez minden fölfedezésről rendkívül lelkesült és igen terjedős emlékiratokat küldözgetett.

Mint a legtöbb régiséggyűjtő, ő is telve volt gyermekes hiszékenységgel az ő régiségei iránt. Egy darab képi cseréje vagy rozsdás vasdarabhoz az ő képzelődése a legcsodásabb történeteket fűzte, úgy annyira, hogy később ezekben a történetekben úgy hitt, mint a szent-háromságban.

Kiegészítésül meg kell említenem, hogy Eustach nős volt, de gyermektelen. Felesége huszonnyolcz éves, jól megtermett, eleven me-

nyecske volt hamis szemekkel és kissé felbigyesztett felső ajakkal.

Csinos és mulatni vágyó asszonyka létere ugyancsak unta magát ebben a régiségárban, a hol az ura folyton régiségekkel babrált és ahova régiség kedvelőkön kívül más nem járt. Ezek a régiség-dühönczök természetesen megállapodott körülmények között, kivéve, egy fiatal ügyvédet, Simonnet Frigyest, aki alig lehetett több harmincz évesnél. — Ez is gyakran turkált a Lorient könyvtárában s éppen akkor is egy régi könyvet hozott vissza, amikor vele Lorientnál megismerkedtem. Daphnis és Chloé volt piros bürbe kötve.

— Nézzé csak — mutatá nekem Lorient büszkén ezt a könyvet, — ez Armoises lotharingiai nemes ember könyvtárából való, aki a rémuralom alatt el volt zárva s halálra is ítéltek, csak hogy kedvese, egy mosóné segítségével a kivégzést megelőző napon a börtönből megszökött. Nagyon olcsón jutottam ehhez a könyvhöz, magától attól az ügyes mosónőtől vettem, aki Armoiset megmentette.

Elővettem a könyvet s lapozgatni kezdtem. Valami föltűnő dolgot vettem észre, t. i. hogy itt-ott egyes betűk alatt apró pontok vagy vonalak voltak, még pedig a pontok piros tintával, a vonalak pedig avult sárgás tintával.

— Nini, ez eredeti, szóltam feléje fordulva; látta már ezeket a különös jeleket? — kértem Lorienttól, mutatva neki a pontokat és vonásokat.

Hátranézve, meglepett az ügyvéd zavart

arczkifejezései. Erre az asszonyra tekintettem s még nagyobb csodálkozással tekintett a megzavarodott arczkifejezést láttam, amelyet Simonnetnél.

Lorient nem vett észre semmit; elővette a nagyító lencsét s azzal kezdte vizsgálni a különös jeleket. S aztán tovább lapozgatva mondá.

— Igen, igen, ez nagyon furcsa, s ami a legfurcsább az az, hogy ezeket mindaddig észre sem vettem... Hát Simonnet, maga sem vette észre?

— Istenem! dehogy vettem — felelé az ügyvéd kissé elpirulva — azaz hogy nem tulajdonítottam e fontoságot ezeknek a pontoknak.

A menyecske azalatt a tüzet piszkálta idegesen a kandallóban.

— Hogy ezek nem fontosak? — kiáltá Lorient szivarra gyújtva; — azt hiszem, hogy itt valami nagyon érdekes történeti nevezetességű talány nyal van dolgunk, valami titkos irás, amelynek kulcsát én meg fogom találni, majd megfogja találni.

Eustach a kezét dörzsölgette.

Nyolcz nappal ezután találkoztam az utczán Lorienttal, ki karon ragadott.

— Barátom, ki mondá — már nyomon vagyok, némsokára meg lesz a kulcs!... Nézzé csak, mit fedeztem fel (s ugyanekkor a zsebéből előhuzta azt a bizonyos piros kötetű Daphnis és Chloét.) A pontok mind veres tintával, a vonások pedig sárga tintával vannak írva. Ugy látszik ezek egymásnak megfelelőek. Ez valami titkos levelezés. Bizonyára

tárain is mindenütt, hol a szabadság és jogegyenlőségnek igaz hívei élnek, és új életre fogja ébreszteni azok reményét, kik az olygarchia és papi hatalom felburjánzó törekvéseitől az emberiség haladásának ügye iránt, mely csakis a becsületes munka alapján érvényesülhet, már-már kétségbeestek.

W e k e r l e Sándor a magyar nép által adatott magának nemes levelet. — Nem választott rosszul. Kaphatott volna másfélét is, ha akarja, de helyesebben választott, hogy ehhez tartotta magát. — Ez fogja őt a nemzet pantheonjába vezetni, s ez alapon fogja nevét az utókor a történet aranykönyvébe írni, a hol örökkön örökké fog az ragyogni, még akkor is, midőn igen sok aranygyapjas vitéznek nemcsak poraira, de emlékére is az örök feledés takarója borult.

BELFÖLD.

A purosok vezére, A t z é l Béla báró levelet intézett H o r á n s z k y Nándorhoz, melyben jelenti, hogy belép a nemzeti pártba. Mi lesz már most a purosokból, nem tudni. Ambár aggodalomra nincs ok, mert tudvalevőleg ez a párt ocupa vesérékből áll.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, december 17.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső báró.

Jegyzők: Josipovich, Eszterházy és Bartók Lajos.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Lukács Béla, Festetics Andor miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Báró Bánffy Dezső bemutatja Josipovich Lajos horvát képviselő megbízó levelét.

A temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló javaslatot harmadszori felolvasásban is elfogadták.

A földmívelési költségvetés.

Péchy Tamás szerint a földmívelési miniszter programjában épen a kérdésekkel nem foglalkozott, melyek a gazdaközöniséget foglalkoztatják. Főlemlíti, hogy midőn a romániai buza kérdésében interpellált,

akkor felszólalását a kormány részéről bizonyos kicsinyléssel vették. Az idő azonban neki adott igazat. A vasutakat a magyar gazdák áldozatkészsége tolytán építették fel s ennek daczára a magyar gazdáknek soha olyan kedvezmény nem adatott, mint a román buzatermelőknek. Vácolja a román buza beözönlésének káros hatását és példákat hoz fel saját minisztersége idejéből, amikor kellő körültekintéssel jártak el, ha idegen termény behozataláról volt szó. Beszolt arról a veszélyről, melyet az orosz buza beözönlése fog magával hozni. Megfelelő vasuti politikával és helyes tarifarendezéssel lehet a magyar termelőt a válságból kimenteni. Ő mint közlekedésügyi miniszter kezdte meg a vasutak államosítását, de ha tudta volna, hogy ez az államasut idegen termelőnek ad kedvezményt a magyar gazda rovására, akkor hagyott volna mindant a régiben. A magyar gazda elszegényedésével elpusztult a magyar kisipar is. Elpusztulóban vannak azok a városi polgárok is, kik a magyarság fenntartói voltak. Ivánka Oszkár és Bernáth Béla határozati javaslatát elfogadja, de hozzájárul Papp Eleknek az olcsó s behozatalát sürgető javaslatához is. A költségvetést nem fogadja el.

Elnök a vitát bezárja.

Bernáth Béla eláll a zárszó jogától, mert a miniszter az ő javaslatát magáévá tette.

Ivánka Oszkár arra tesz észrevételt, hogy a vita érdemére nézve eddig sem a miniszter, sem az előadó nem nyilatkozott. Hogy a miniszter nem nyilatkozott, annak három okát látja. Vagy képtelen arra, (Nagy zaj.) vagy nem mer (zaj.), vagy annyira gögös, hogy nem tartja erre méltónak a Házat. (Nagy zaj jobbfelől.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, más kifejezést méltóztatassék használni. (Zagy zaj bal-felől.)

Ivánka Oszkár polemizál Miklós Ödön államtitkárral és Tisza Istvánnal, akiknek beszédei a románbuzát illetőleg őt nem nyugtatták meg. Vácolja azokat a visszaéléseket, melyeket a kikészítési eljárás útján elkövetnek. A közérdek szempontjából is ajánlja határozati javaslatának elfogadását.

Tisza István rövid időre veszi igénybe a Ház türelmét. Soha senkinek nem adott okot arra, hogy azt feltételezze róla valaki, hogy nem azt mondja, ami a meggyőződése. Ivánka Oszkárnak ugyanazért visszautasítja azt a gyanúsítást, mely e tekintetben reá vonatkozott. (Helyeslés jobbfelől.)

Gajári Odön előadó a vitából két főmomentumot lát kiemelkedni; az egyik, hogy a Ház most foglalkozott legbehatóbban a földmívelésügyi tárczával, a másik pedig a földmívelésügyi miniszter programja, mely bő vitára ad alkalmat. Igazat ad Apponyi Albertnek abban, hogy az emberiség szaporodásával a fogyasztás és termelés közti aránytalanság

elsőrendű szociális kérdés, mert kenyér kérdés. Ennek a szociális kérdésnek azonban annál könnyebben néz elébe, mert mire az kifejlődhetnék, akkorra az ipari munka is olyan fejlett lesz, hogy a fogyasztás és termelés közötti aránytalanság megszűnik. A magyar gazdán különben szociális bölcsességekkel segíteni nem lehet. Apponyi gróf beszédében foglalkozott a vidéki takarékpénztárakkal és azokat úgy állította oda, mintha azok most a régi világra uzsorásainak helyét foglalnák el. Ő nem így látja a helyzetet, mert van igen sok takarékpénztár, mely érdemeket szerez azért, hogy méltányos kamatra kölcsönt közvetít a magyar mezőgazdáknek. Apponyi Albert rossz néven veszi a malmoknak, hogy azok osztalékokat is adnak részvényeseknek. — Ő ezt megtudja magyarázni és méltányolni. A román buza behozatalára nézve megjegyzi, hogy az mindjárt megszűnik mielőlt liszt kivitelünk a minimumra száll le.

Erre vonatkozólag különben megjegyzi, hogy szigorúan kívánja a határozmányokat betartani és megakadályozni azt, hogy a román buza esetleg arra használtassék, hogy a magyar buza árát lenyomja. Megjegyi azonban, hogy a magyar buzának ma itthon is olyan az ára, hogy azzal a külföldön konkurrálnunk nem lehet és hogy a malmok eddigi eljárásukkal nem okoztak kárt termelési érdekeinknek. A tőzsde kérdésére vonatkozólag elismeri, hogy vannak jelenségek, melyek odamutatnak, hogy a hivatatlanok tőzsde üzérékeit valamely módon megakadályozni kell. Erre nézve alkalmasnak találja Rosenberg Gyula ideáját. De attól tart, hogy nem-e lesz veszélyesebb, ha majd ezt a játék szenvedélyt titokban elégitik ki. Hogy a tőzsde aratáskor nyomást gyakorolna a gabnaárakra, ezt a véleményem nem osztja, mert ő azt tapasztalja, hogy aratáskor a gabnaárak legmasabbak. Nem osztja P é c h y Tamás azon nézetét, hogy a miniszter programjában semmi nincs. Ezzel a programmal először az ellenzék is megvolt elégedve. Azután kifogásolták egyes részeit, végre azt mondták, hogy az egész nem jó vagy talán hogy nincs is program. A mezőgazdaság gyökeres javítására nincs árkánium. Ezt az angol parlament sem találta, mi sem találtunk. Itt szimptomatikus gyógykezelésre van szükség s a miniszter programja épen azt célozza. Megtámadták a minisztert, hogy az öntözési eljárás azonnali életbeléptetését nem, az agrárbank felállítását pedig kilátásba helyezte. Az öntözési eljárás benn van a miniszter programjában. Azt nem tudja megérteni, hogy miért támadják a minisztert az agrár-bank felállításának eszméjeért. Ő azt gyanítja, hogy azért, mert előszeretettel viselkednek a gróf Károlyi Sándor által támogatott szövetkezeti eszme iránt. Ezt azonban a szüklátörtségnek tartja. Kéri, hogy legyen a képviselőház bizalommal a földmívelésügyi miniszter programja iránt. Sajnálattal látja Apponyit egy új jelszó mögött. Valamikor Apponyi az iparfejlesztés mellett tartott szép beszédeket, most erről nem beszél, csak a földmívelés érdekeiről. Ajánlja elfogadásra a javaslatot. (Helyeslés jobbról.)

Apponyi Albert gróf félreértett szavainak helyreigazítása céljából akar felszólalni, mert Gajári Odön előadó olyanokat tulajdonit, neki melyekhez még csak hasonló sem foglaltatik beszédében. Például ő egy szóval sem említette, hogy nincs szüksége idegen tőkére az országnak. — Ő volt az, a ki még az 1878-ik évben hangoztatta, hogy az ipari és mezőgazdasági érdekeknek parallel védelmet kell nyújtani. — Tiltakozik az ellen, amit Gajári a vidéki takarékpénztárakra vonatkozólag neki tulajdonított. Ez az eljárás nem méltó az előadói székhöz. Miután ilyen az előadó kritikája, arra sulyt nem fektet.

Péchy Tamás kijelenti, hogy azokat, amiket Gajári általa mondottaknak jelez, ő azt egyáltalán nem mondotta.

Polónyi Géza szerint újabb szokás, hogy az ellenzéki szónokok szavát elferdítik, kéri az előadót, hogy magyarázza meg azt, amit neki a vidéki takarékpénztárakra vonatkozólag tulajdonit.

Gajári Odön előadó felvilágosítást ad arra nézve, hogy Polónyi a záloglevelekkel foglalkozott beszédével, és az itt fűzött visszaéléseket tárgyalta. (Helyeslés jobbról.)

Polónyi Géza szerint az előadó nem értette meg őt s azért az előadó kritikájával nincs megelégedve.

az Armoises mosónéja ezt a könyvet vitte ide s oda a börtönbe és a börtönből s így leveleztek titkosan. . . Azt hiszem, ez a magyarázat elég szellemes, mi? . . . Most már csak a kulcsra volna szükség, de türelem és az is meg lesz!

— Tudja mit, adja ide két napra nekem ezt a könyvet — felelém; — jártas vagyok a titkos irásokban, s azt hiszem, segítségére lennék.

Ő beleegyezett és én magammal vittem a könyvet. Nem sok fáradságomba került a kitalálás, mert a titkos irás legegyszerűbb volt. Ha a ponttal megjelölt betűket egymásután írtam, kijött az értelem, éppen úgy a vonásokkal megjelölt betűknél.

A legelső mondat a mit kibetűztem ez volt: „Holnap d. u. 2 órakor megy a törvényszékre: jöjjön senki sem fog bennünket háborgatni.”

Erre a sárgás vonalakkal megjelölt betűk következőképpen válaszoltak: „Tehát 2 órakor angyalom. Milliószor csókollak.”

Tisztában voltam, habár az én magyarázatom éppen nem egyezett meg a Lorient magyarázatával.

Másnap magamhoz vettem a könyvet s fölkerestem a bíró urat. Először a feleségéhez mentem be.

Az asszonyka éppen a kandalló mellett olvasgatott, mig Eustach a könyvtárban pözmökölt.

— Már ismerem — mondom halkán Lorient nejének — a titkos irás kulcsát.

— Ah — szólal meg ő, éles pillantást vetve reám. — Hol van az a könyv, mutassa.

Atnyujtottam neki a könyvet, ő pedig hirtelen a kandallóba dobta.

— Pszt! — tette hozzá parancsoló mozdulattal — maga férfi s remélem, köztünk marad a dolog.

Amig én meglepetve néztem Daphnis és Chloét a kandallóban, az asszony meg a tüzet durta, hogy annál jobban égjen. Mikor azután ez a szerencsétlen könyv izzó hamuvá vált, Lorientné elkiáltotta magát:

— Jaj istenem . . . mi történt . . . mit fog mondani Eustache . . . Hamar, hamar vizet, uraim!

Erre a kiáltásra azután Lorient is beszaladt.

— Mi baj van?

— Nagy baj barátom! . . . A mi barátunk a Daphnis és Chloét gondatlanságból az én karosszékem karjára tette s amint egyet mozdultam, a könyv beesett a tüzbe s csak akkor vettük észre, a mikor már késő volt.

Eustach megrémülve egy kaparóvassal kivette a tüzből az izzó könyvet s hirtelen egy vizes fazékba tette. A mikor kihuzta a vízből a Daphnis és Chloét, nem volt már egyéb, mint egy csomó korom.

Milyen csapás! — panaszkodott Lorient. — Nem annyira azt a ritka könyvet sajnálom, mint inkább azokat a titkos költeményeket. . . Pedig meg vagyok győződve, hogy ez nagyon érdekes dolog volt, s már éppen rajottem volna a kulcsára.

Gajári Ödön Polónyi megerősíti mostani nyilatkozatával, amit ő állított.

Ivánka Oszkár személyes kérdésben felel vissza Istvánnak.

Tisza István kijelenti, hogy ha Ivánka évedésnek mondja az ő állítását, ehhez joga van, de ahhoz, hogy azt állítsa, hogy ő meggyőződése ellenére beszél, az állítani joga nincs.

Festetich Andor gróf földmivelésügyi miniszter foglalkozik az egyes határozati javaslatokkal és azokkal az indokokkal, melyek kaposán azokat benyújtották. Ismerteti azokat az intézkedéseket, melyeket a románbuza behozatala és kikészítési eljárásra vonatkozólag a kormány tett. Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

Budapest, december 17. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

A miniszter beszéde után megejtették a szavazást. A ház 38 többséggel megszavazta a költségvetést, s a Bernáth Béláé kivételével a többi határozati javaslatokat elvetette.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, december 17.

Kezdeté d. e. 11 órakor.

Elnök: Szilágyi József koronaőr.

Jegyzők: Bánffy György gr. Gyulay Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Szilágyi Dezső, Lukács, Hieronymi, Fejérváry és Josipovich miniszterek.

A főrendiház barna-vörös padsorain, mint ha az első bónak szétszort pihéi fehérlettek volna. Itj. Saéchenyi Imre gr. hintette el ezeket a fehér lapokat, melyek azonban tele voltak nyomtatva a munkás szocializmus fekete betűivel.

Mit keres a főrendiházban a „Népszava”? kinek szól ez itt? Szilágyi József elnök össze is szedette azt az ártalmas nyomtatványt s aztán megnyitotta az ülést.

Az elnök mindenekelőtt általános helyeslés között fejezte ki részvétét III. Sándor csár halála fölött.

Meleg részvét hangján emlékezett még meg közelebb elhunyt Simonyi Lajos báró, Csáky Kálmán gróf és Ormós Zeigmond főrendi tagokról.

Az elnöki bejelentések során bejelentésre brült Csáky Albin gr. országgyűlési képviselő lemondása a főrendiházi jog gyakorlásáról és a főasztalnokmesteri zászlóuri méltóságról, amit tudomásul vettek.

Az igazoló bizottság tagjává egyhangúan Rádó Kálmán választott meg.

Napirend előtt

Rudnyánszky József személyes kérdésben szólt, Peroczel Dezső képviselőházi alelnök minpi nyilatkozatával szemben akarván egy kiost polemizálni.

Mielőtt azonban szóhoz jutott volna, az elnök kérdése folytán Andrassy Aladár gr. tiltakozott ilyen precedens alkotása ellen. Zichy Nándor gr. szintén nem akar precedens, de most a szót megadná kivételesen.

Az elnök megkérdezővén a házat, annak többsége sem engedte meg Rudnyánszkyknak, hogy beszéljen. Rudnyánszky József általános derűtlenség között vonult vissza, magával vevén el nem mondott beszédét.

A magyar folyam és tenger hajózási vállalatáról szóló javaslatot Hollán Ernő alapos előadása után elfogadták.

Az andem nitynél Zichy Nándor gróf kijelentette, hogy nem forcirozza a bizalmatlansági szavazatot. (Miért? Mert alig volt 10 hive jelen.)

Ezt is elfogadta a Ház.
Ugyanez történt a spanyol kereskedelmi szerződésről szóló javaslattal.

Személyes kérdésben.

— A Pápay leveléhez. —

Az újságírás történetében immár nem szokatlan esetdenique megesett rajtunk is: megczáfoltak. Megczáfolták azt a hírünket, amelyben a kormányválság tulajdonképeni okául azt a levelet mondtuk, amelyet Pápay kabinetirodái főnök hírünk szerint Szilágyi főrendiházi elnökhöz intézett.

Az érdekes hír után, mert magával hozza a tisztesség, ime regisztráljuk a dementit is. Es így ezzel az ügygyel végeztünk volna, ha amellet a mi dolgunkba bele nem ártotta volna magát a „Budapesti Hírlap” is. Hozzá azonban még volna egy pár szavunk.

A „Budapesti Hírlap” (nyilván a „Krisztus” érdekében, amely neki ismert és önzetlen jelszava) szükségesnek látta ezt a mi hírünket elkunyorálni és az „Aradi Közlöny”-nyel egyidejűleg hasábjain közölni. Azonban ugyan akkor (kétségtelen, hogy ezt is a „Krisztus” érdekében) feleslegesnek tartotta, hogy a jurnalistikai tisztességgel kellő összhangban megjelölje azt a forrást is, a honnan ezt a hirt vette.

Ez az ő felfogása azonban sokkal elastikusabb, semhogy aztán, amikor a hirt megczáfolták, akkor eszébe ne jusson ez a forrás és (persze ismét csak azon bizonyos „Krisztusok” érdekében) a közvetlenül rá adresált czáfolatot ne háritsa át mi ránk.

Hát’ iszen mi a magunk része elől, ami a czáfolatból nekünk kijár, korántsem akarunk kitérni. Megtehetjük annál inkább, mert a mi forrásunkat, amely évek óta szolgálja lapunk közönségét a nélkül, hogy megczáfolták volna (a mit a „Budapesti Hírlap” alig mondhat utánnunk a maga 67.893 olvasójának), ezt az egy czáfolatot majd csak elviseli valahogy. De nem viseli el — és ezt tesszük szóvá — azt a galád vádat, mintha a mi forrásunk vak eszköze volna bizonyos kormánypárti taktikának.

Ami az „Aradi Közlöny”-ben megjelenik, az mind ami felelősségünkre megy s holmi nagyképu fővárosi példák nyomán nem bujunk ki a felelősség alól soha. Es a ki az „Aradi Közlöny”-be valaha valamit irt és ir, ezt becsületes intenczióval tette és teszi s még czáfolattal szemben sem kapasszkodik a mások köpenyegébe, ami lehet hasznos, de a mi újságírói tisztességérzetünkkel soha sem összeférő.

Hogy pedig a „Budapesti Hírlap” a mi megczáfolt hírünket máskép, más szempontokból bírálja el, mint ebből a mi becsületes és egyedül jogosult álláspontunkból, ahhoz se oka, se joga. S ha mégis megteszi, azszal csak saját magát ártja el, mert olyan erkölostelen felfogásból indul ki, amelyben mi nem követhetjük egyszerűen azért, mert tőlünk ez a felfogás teljesen idegen. A „Budapesti Hírlap”-nak egyelőre ennyit. Ha majd szükséges lesz, fogunk tudni még többet is mondani.

A miniszterelnök diszpolgári oklevele.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, december 16.

Ma délelőtt 11 órakor nyújtotta át Wekerle Sándor miniszterelnöknek a székes főváros törvényhatósági bizottságának nagy számú küldöttsége Ráth Károly főpolgármester vezetése alatt azt a gyönyörű kivitelű oklevelet, amely a miniszterelnöknek Budapest székes főváros diszpolgárává történt megválasztásáról szól.

Ráth Károly főpolgármester üdvözlő

beszédére, melyben hangsúlyozta Wekerle Sándor miniszterelnöknek a főváros felvirágoztatása körül is szerzett, soha el nem halványuló fényes érdemeit, kiemelve különösen az államháztartás egyensulya megteremtésének a főváros kereskedelmi és ipari életére is kedvező kihatását, az új Dunahidak létesítését, s a katonai laktanya-kérdésnek szerencsés megoldását:

Wekerle Sándor miniszterelnök a következő beszéddel válaszolt:

Uraim, igen tisztelt polgártársaim!

Helyesen jegyerzte meg a főpolgármester ur, hogy a főváros különböző részeinek egyesítése óta, de, merném mondani, újabb alkotmányos aeránknak felkelése óta mindig egyik irányja és feladata volt a magyar politikának, egy, a nemzet méltóságának és a modern haladás követelményeinek megfelelő központnak teremtése, a főváros fejlődésének előmozdítása.

Ennek a czélnak nagyobb szabásu elősegítését tekintetem én is politikai hitvallásom egyik sarkvető alaptételének. (Ugy van! Eljenzés.) Mert erős bennem a meggyőződés, hogy a fővárosok szerepe annál jelentősebb a népek életében, amennyivel inkább és inkább van szükség a nemzeti erőegyszesítésére szilárd tömörítésére, gyors és biztos megnyilvánulására. (Elénk tetszés és eljenzés.)

Nemcsak az képezi feladatunkat, a mit többé-kevésbbé már el is értünk, hogy a jólétnek és kényelemnek rendezzük be otthonát, nemcsak az, hogy oly központot teremtsünk, mely a nemzet anyagi erejének és hatalmának legyen focusa, hanem körül kell vennünk azt oly oltárokkal, melyeken a szellemi haladásnak, a tudománynak és művészetnek ápoljuk örök tüzet. (Elénk tetszés és eljenzés.)

A régi kor klasszikus népeinek bámuljuk anyagi alkotásait, vitéz hadjáratait, politikai műveltségét és érettségét, amivel örökké maradó emlékét alkottak maguknak, amivel ma is kihatnak ránk, amivel ma is urálnak bennünket, az kulturájuk, tudományuk, művészetük. (Nagy tetszés.) Hordjuk össze mi is e szellemi kincseket a fővárosban, mert a nemzet soha el nem évülő erőnyilvánulását csak az által biztosíthatjuk leginkább a késő nemzedékek részére! (Zajos tetszés és eljenzés.)

Uraim! a nagy munkának csak kezdetén vagyunk. Még sok irányban a távoli ködképe borítja azt a fényt, a melyet el kell érünk, de ez nem tarthat vissza, hanem csak inkább ösztönözhet arra a fokozott tevékenységre, melynek ozéja a főváros felvirágoztatása. (Igaz! Ugy van! Eljenzés.)

Tudom én Uraim, hogy ezt a nagy munkát sokszor az a féltékenység kiséri, melyet a vidék és a vidéki városok érdekeinek megóvása kelt fel egyesekben, de én abban a tudatban, hogy ezek érdekeinek előmozdítása a főváros igaz érdekeinek is munkálása, erre csak avval felelek, hogy hidegek és sötétek maradnának az égi testek, ha a Teremtő ereje a legnagyobb melegét és világosságot nem azok központjában, a napban egyesítette volna. (Nagy tetszés.)

Isten segítségével ennek a napnak megteremtésében mi is összetettük szívünk melegét, értelmünk világát, s Önök ma az én érzésem melegeért, törekvésem tisztaságáért a legszébb kitüntetésben részesítenek, a midőn ezen diszpolgári oklevet nyújtják nekem át. Ez lesz a közpályán való működésemnek legszebb emléke (Lelkes eljenzés.) Fogadják érte mélyen és igazán érzett köszönetemet, soha nem muló hálámat. (Lelkes eljenzés.) Es az én nem es le velem (Hosszantartó élénk tetszés és eljenzés.) a melyet Önök a talán igen kegyesen tulbecsült munkámért nyujtanak nekem, és a melyből én épen azért, mert a munkáért adják, csak egy tanúságot merítek, hogy a mai korban, midőn nem csak békés, hanem inkább munkás polgárookra van szükség, én nem csak hazámnak, hanem fővárosának is nem disz, hanem mindig egyik legmunkásabb közpolgára kívánok és fogok maradni. (Hosszantartó, lelkes eljenzés.)

Fogadják még egyszer igazán érzett köszönetemet ezért a kitüntetésért és azért a kegyességért, hogy azt nekem ily diszes módon méltóztattak átadni. (Lelkes eljenzés.)

A miniszterelnök még egy ideig barátságosan társalgott a küldöttség tagjaival, mire a fogadtatás véget ért.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órákor 780.0 milliméter, délután 2 órákor 758.8 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órákor $C^{\circ} - 1.0$, délután 2 órákor $C^{\circ} + 1.1$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor K. 4. délután 2 órákor DN. 5. Felhőzet: reggel borult, ködös, délután borult. Csapadék az előbbi 24 órában: 2 milliméter hó.

Az ivóvíz kérdéséhez.

Arad, december 17.

Tisztelt szerkesztőség! az „Aradi Közlöny“ f. évi 289. számában Boros Beni urtól megjelent s a városi vízvezetékre vonatkozó egy kis helyreigazítás azon tétele, hogy az ő véleménye s indítványa ellenére hozott közgyűlési határozattal a város közegészségi állapotára és jövőjére oly fontos s életbe vágó vízvezetési kérdés nem helyesen döntött el, kötelességemmel teszi az övével ellentétes álláspontom indoklását.

Meggyőződésem, hogy Boros Beni urat ezen kérdésnél is a város java vezérelte, de indítványa a vízvezetési viz jelenlegi stádiumában csak illusztrációja amaz igazságnak, hogy „a jónak jobb az ellensége“, itt is jobb akart gátat emelni a jónak érvényesülése ellen, a bizonytalan s az elodázás által mindenestre hátrányos jobb küzdött a pozitív jó ellen.

Csupán e körül forgott a különbözet, mert azt, hogy úgy az egyik, mint a másik félt igazságos czélatok vezérelték, senki kétségbe nem vonhatja, és hogy a közérdek szerintünk egészen megvédve van, a következőkben fogom bebizonyítani:

1. A vállalkozóval kötött szerződés megállapítja, hogy a város közönsége kifogástalan ivóvízzel lesz ellátandó s amennyiben a természetes szűrőkön nyert víz tökéletes lenne avagy annak jósága állandólag biztosítottak nem mutatkoznék, tartozik a vállalkozó a mesterséges szűrést alkalmazni. A víz megfelelő voltát az országos vegyikísérleti és bakteriológiai intézet elemzése állapítja meg s ennek kedvező véleménye irányadó és kötelező.

2. A szerződés pontozataihoz képest a vállalkozók a felső Maros parti ártér kijelölt, lakott részei távoli helyein, szűz talajban 5 kútát furatott. A furások mélysége 18 métertől 27 méterig változó.

3. Ezen kutak mindegyike több napig szivattyuztatván, a vállalkozó jelentést tett a hatósághoz s kérelmezte egy bizottság kiküldését a víz megbirálására, egyszersmind intézkedett, hogy a vegyikísérleti és a bakteriológiai intézetek vezetői a helyszínén megjelenve, úgy a talaj természetére, valamint a kutak helyezkedésére s a víz nyeres viszonyaira nézve saját szemléletük alapján tájékozást szerezzenek.

4. A kiküldött bizottság tagjai s az ide érkezett expertek a produkált víz kedvező benyomását egybehangzólag elismerték s a vegyelemzésre és bakteriológiai megvizsgálásra méltónak ítélték, valamennyi kútból szabályszerű módon próbák vétettek s az országos intézetbe Budapestre felküldettek.

5. A hosszabb időt igényelt vegyi és bakteriológvizsgálat a próbakutak vizét az egészségügyi követelményeknek megfelelőnek, élvezetre alkalmasnak, más szóval jónak nyilvánította. A víz a korrektség kritériumaival bir, szintelen, szagtalan, kellemes, üdítő, lágy, (8—9°) és hűvös (10—12 R°), Mész tartalma csekély, vastartalma minimalis, szerves részecskének nyomai alig bir. Bakteriumból benne csak megengedett alakok s megengedett mennyiségben jelentkeznek, amint teljesen bakteriummentes víz nem is létezik. Kóros — pathogen — bakteriumok kizárják.

6. Ezen kedvező lelet dacára az országos vegyikísérleti állomás főnöke kifejezést adott ama véleményének s javaslatának, hogy a víz állandó jóságát a mesterséges szűrés, szellőzés eszközeinek alkalmazása által kell biztosítani. A szerződésnek megfelelő ezen javaslat érvényesítették.

A vállalkozó ez irányban már eleve kísérleteket eszközölt s a kutak vizét Wormsban, hol a legtökéletesebb szűrési rendszer van gyakorlatban, próba szűrés alá vétette s a víz kitűnő minőségének bizonyult.

7. Számos példa igazolja városunkban azt, hogy a mélyebb (35—45 méternyre eső) rétegből fakadó víz vegyi alkatrészeiben, a felsőbb rétegből nyert vízhez képest, hátrányban van, közönségesen kénhydrogen szagú, vagy vasas,

kemény és nem csak élvezhetlen, de még ipari czelokra sem alkalmas.

De ha még kifogástalan lenne is a mély rétegből nyert víz, eltekintve az ártézi vízekről, soha oly bőségben nem állhat rendelkezésre, mely egy város nagy igényeit, a napi 20—40 ezer hektoliternyi fogyasztást fedezhetné. Mentül mélyebbre hatol a furás a közeli folyó medre alatt, annál távolabb jut a vízvezető rétegektől s a kedvező esetben minőségileg talán jobb víz, mennyiségileg bizonyosan elégtelen.

Egyébként tudjuk, hogy világárosok felületes forrásokból, folyók által táplált tavakból, a mesterséges szűrés segítségével javított vízzel fedezik szükségüket ugyanott kedvező közegészségi viszonyokat szemlélhetünk; tífus, vérhas és cholera járványokat hírből ismernek, ott meg nem honosulnak.

Az elősoroltakban igyekeztem Boros Beni ur azon állítását, miszerint a vízvezetési kérdés a közegészség s a város jövője tekintetéből, az ő javaslata mellőzésével, nem helyesen oldatott meg, elerőtleníteni s a vele egyetértő aggódó kedélyeket megnyugtani. Ismétlem még azt, hogy midőn a víz a szerződés szerűleg kirótt feltételeknek megfelel, midőn az egészségi követelményeket minőségileg és mennyiségileg kielégíti, nincs ok a kétkedésre, nincs jog a további kísérletezésnek követelésére: s Boros Beni ur igazságérzetétől remélhetőnek tartom, hogy idézett véleményét enyhíteni s javaslatának tárgyatlanságát maga is beismerni fogja.

Dr. POSGAY LAJOS,
főorvos.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Decem. 18. —

Változó felhőzet. — Fagypon. körül hőmérséklet. — Helyenként csapadék. — Széles.

HIREK.

Decem. 18. Kedd. Róm. kath. naptár: Gracsián. — Protestáns naptár: Gracsián. — Görög-keleti naptár (decem. 6.): Miklós. — A nap két 7 óra 25 perczkor, nyugszik 3 óra 58 perczkor.

Szabadságharozl emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Uj előfizetést nyitunk január hó 1-ével az „Aradi Közlöny“-re. Elő lehet fizetni negyedévre, vagy egy hónapra, bármelyik naptól. Azok, kik az új évvel előfizetőink sorába öhajtanak lépni, szóval, vagy levelező lapon nyilvánítt kívánatra mára mai naptól egész január hó 1-ig helyben vagy vidékre, ingyen kapják a lapot.

Ez alkalmossal felkérjük hátralékban levő t. előfizetőinket, hogy az előfizetési pénzeket minél előbb a kiadóhivatalba juttatni sziveskedjenek.

A hivatalos lapból. A király Danila György Vajda-Hunyad rendezett tanácsu város polgármesterének, ezen minőségében szerzett érdemei elismerésül, a Ferenz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

Főhercegi vadászatok Kisjenőn. Megelőnkült az élet vasárnap óta a kisjenői főhercegi vadászterületen. Vasárnap este 7 óra után érkezett meg oda Kétegyháza felől különvonattal József Agost és László főherceg, József főherceg két fia, illusztris társaság kíséretében, hogy pár napot vadászattal töltsenek a vaddus birtokon. A főhercegeket a kétegyházi állomáson Fábrián László főispán és Boros Beni orsz. képviselő, az aradi és osanádi egyesült vasutak vezérigazgatója fogadta. Liebits Adolf a főherceg uradalmi igazgatója már előző nap Kisjenőre utazott, hogy ott a szükséges intézkedéseket megtegye. A vonat, melyen a főherceg és kísérete megyénkbe jött, Gellényi Ernő forgalmi ellenőr, Medveosky Ede felügyelő és Sármezey Endre pályafentartási mérnök vezették. A főhercegek kíséretében 17 előkelő vendég érkezett,

közöttük Bethlen Gábor gróf, az EMKE elnöke, Vécsey Sándor br. főndvarmester, Bornemissza Tivadar br., Szentkereszty br., Forinyák Gyula altábornagy, adlátus, Eszterházy László gróf, Zselénszky Róbert gr, Matyasovszky tábornok, Jaeger őrnagy, Dobner főhadnagy és mások. A vadászaton ezenkívül még résztvesznek: Péczely Elek főszolgabíró, Schenk Ferenz szolgabíró, Tabajdy Sándor járásbíró, Kirileszku Gyula közjegyző, Bayer György, az uradalom főtisztja és a vidék előkelőségei. A főhercegeket a kisjenői állomáson Ulrich uradalmi igazgató és Péczely Elek főszolgabíró fogadták, mely után az előkelő vendégek behajtottak a kastélyba. A vadászat — írja levelezőnk — tegnap, hétfőn reggel vette kezdetét s arra az ottani előkelőség s a megyéből is többen hivatalosak. A társaság mintegy 36 tagból áll. Tegnap a féseti és gyarmati erdőkben vadásztak igen szép eredménnyel. Ma ugyanitt folytatják, szerdán és csütörtökön Bánkúton, pénteken és szombaton az ágyai és szintyei erdőkben vadásznak. Szombaton este az egész társaság elutazik a főhercegi birtokról. A vadállomány az idén fölötté gazdag s így remélhető, hogy az előkelő társaság gazdag zsákmányra fog szert tenni. Számítás szerint a dus állományból körülbelül 3000 nyul, vagy 500 fácán, vaddisznók s egyéb vad kerül lövés alá.

Matavovszky Nándor dr. kir. tanácsos, az aradmegyei közkórház érdemekben gazdag, most jubilált igazgató-főorvosának életnagyságu mellképét, melyet Balla Frigyes műfestő készített, ma délelőtt fogják nagyobb ünnepélyesség közt leleplezni a kórház irodai helyiségében. — Az ünnepélyen Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán, alkalmi beszédet mond.

Krejsi alezredes áthelyezése. Említve volt pár nappal előtt lapunkban, hogy az aradi hadmérnökkari igazgatóságot fel fogják oszlatni. Ezt a hírt megerősít most a „Budapesti Közlöny“, a mely vasár napi számában hírd adja, hogy Krejs János alezredes, aradi hadmérnökkari igazgatót a király Temesvárra helyezte át, a katonai építészeti osztályhoz az ottani katonai terület parancsnokság kebelében. Krejsi alezredesa polgári körökben is tisztelt, becsült ember, lnek távozását őszintén sajnáljuk.

Az aradi pályaudvar kibővítéséről az „Aradi Híradó“ a következő dolgokat állítja tudni: „Az aradi pályaudvar kibővítése nyiban foglalkoztatja az államvasutak igazgatóságát, melynek elintézésére a kereskedelem-miniszter egy millió forintot vett fel jövő évi költségvetésébe. Ludvig Gyula igazgató képviselői és szakértői néhány nap előtt az aradi indóházban helyszíni szemlét is tartottak. Az igazgatóság az indóház érvét és költségvetését már elkészítette. Ervek szerint az országban a budapesti központi indóház kivételével alig lesz párját az aradi indóháznak. Az államvasutak igazgatóságának képviselői e hét folyamán ismét Aradra rándulnak, hogy az illetékes és Arad város hatósága között a bejárat kiszélesítjék. Egyszersmind a simán uti átjáróra nézve megállapodhassanak, a miért az államvasutak igazgatóságának évek óta annyi borsot törtek az orra alá. E bejárás alkalmával a sinek lerakására nézve is megállapodásokra jutnak. A jelenlegi indóház főépülete két emeletre van tervezve. A két szárnyépület megmarad. A pályaudvar épületei a vasuti raktár felőli részre lesz kibővítve. A nagyobb szerű épületek és pályaudvar szintén e részre van tervezve. Az építkezést

már a tavasszal megkezdik annélkül, hogy a vasuti összeköttetést és forgalmat ez által megakadályoznák."

— **Rezey Szilvius püspök.** Mint értesülünk, nagy arányu mozgalmat indítottak annak érdekében, hogy az üresedésben levő lugosi gör. kath. püspöki széket Rezey Szilvius kanonok, országgyűlési képviselővel töltsék be, a kinek neve jól ismeretes a Pituk-Pável féle ügyből mi előttünk is.

— **Ötvenkilencz hamis váltó.** A Zachariás József által elkövetett sikkasztás és váltóhamisítás ügyében megejtették a rovatolást. Schwéger Lajos megyei főszámvévő és Köller János vizsgálóbíró Fekete-Gyarmatra utaztak ki, hol is megállapították, hogy a hivatalos pénzekből 700 forint hiányzik. Találtak azonkívül még egy jegyzéket, melyet Zachariás az általa hamisított váltók lejárataról vezetett, s amelyben ki volt mutatva a név, akinek a nevére hamisította a váltót. Ez a kétségteletlen fontos okmány 59 váltóhamisítást hoz napvilágra.

— **Vadászatok.** Jó idő jár a Nimródokra a tél beálltával. Tegnapelőtt az aradi vadász társaság rendezett hajtóvadászatot a családi erdőben, igen szép eredménnyel. A mezőhegyesi ménesbizottság a hó 28, 29. és 30-ikán a kincstári birtokon nagyobb-szerű vadászatokat rendeznek, melyre a fővárosból is számosan lerándulnak. A vadászatokat Juhász Bálint igazgató vezeti. — **Wenckheim Frigyes gróf** sékudvari birtokán hétfőn kezdődtek meg a vadászatok, melyre a gróf nagyobb, előkelő társasággal vasárnap délután érkezett meg a községbe.

— **A fehér köntös.** Már azt hittük nem lesz tél, hogy az idő le fogja csafolni a kalendárium csinálókat, s őszi ragyogással vonul át a tavaszba. Csalódtunk. A kései hó tegnapelőtt leesett. Fehér köntösbe öltözött a nagy mindenség, fehér köntösbe, mely káprázatos egyszerűségével ragadja meg a lelket, a képzeletet. Egy-egy vakmerőbb kocsis már szánkóra fanyarodott, s nagy csörögve hajtott végig az utcákon, de jaj! szomorúan járt. A fehér köntös itt is, ott is kirepedt, s nagy fekete foltjaival tündökölt, a szép hókristályok elolvadtak, és segítették még piszkossabbá tenni a világot, mely ugy sem egyéb, mint sár, feneketlen nagy sár.

— **Gyilkos játék.** Csermön megrendítő eset történt. Oze János földmives, ki csak nemrég költözött Szentéről Csermőre, tegnap a feleségével disznótorra ment a szomszédjához, 9 éves fiát és 7 éves leányát magukra hagyván. Egy darabig játszottak a gyermek-keg egymással, egyszerre azonban a fiu lepette a falról a revolvert s hogy megijessze hugát, feléje tartotta. A revolver elsült s a lányka, melten találva, halva rogyott össze. Mint levelezőnk írja, a szerencsétlen szülők majd megőrültek a fájdalomtól, mikor hazaérve, gyermeküket vérében, halva találták.

— **Kitüntetett távirás hivatálnok.** Ő felsége Bérozy Arpád az arad-ceanádi vasutak távirás hivatálnokát ezüstkeresztel tüntette ki. Az érdem keresztet katonai hatóság nyújtotta át Bérozy Arpádnak és társának Békés-csaban, kik egy nőt mentettek ki a vízből.

— **Jegyzőválasztás.** Lelén tegnap közfelkiáltással Smajda Mihály makói polgármesteri fogalmazót választották jegyzővé.

— **Aradi bankóhamisítók.** Nagyon beszéltek az esetről, mikor az aradi rendőrség egy szervezett pénzhamisító szövetkezetet fedezett fel Aradon. A közkereseti társaságnak erős részvényesei voltak Siklován György kuvini és Nagy Pál aradi lakosok. — Ezek egyiké már Abraham kebelében nyugszik, s onnan nézi a tárgyalást, mely f. hó 20-án lesz a budapesti kir. törvényszéken. Tanuként Sarlot Domokos főkapitány is meg van idézve.

— **Uj egyleti orvosok.** Az ipartestületi betegsegélyző pénztár vasárnap tartott ülésén választás útján négy egyleti orvosi állást töl-

töttek be. A pályázatra kittűzött állásokra az aradi orvosok közül igen sokan jelentkeztek. A szavazás eredményét nagy kíváncsisággal nézték, a mely sokakra igen meglepő volt. A megejtett szavazás szerint az ipartestületi betegsegélyző pénztár új orvosai: Hermann Károly dr., Werner Miksa dr., Schreiber Vilmos dr. és Deutsch Ignác dr.

— **Kereskedő ifjak felolvasó estélye.** Az aradi kereskedő ifjak közművelődési köre vasárnap tartotta első felolvasó estélyét. Az egylet új helyiségei szinte szorongással megtekelték egyleti tagokkal, hogy maghagassák Rosenber Károly dr. "A fizetési meghagyásról" szóló felolvasását. Felolvasás után társas vacsorára gyűltek össze. Tiszteletben nem volt hiány, így felköszöntőt mondtak Tedeschi Viktor, Traytler Andor dr., Rosenber Károly dr., Keppich Zsigmond, Wechsler József stb.

— **Katonalóvásár** lesz nemsokára Mezőhegyesen. A miniszterium ugyanis kincstári lovak vásárlására 31,000 frtot utalványozott ki a napokban gróf D'Orsay Olivér alezredesnek, a mezőhegyesi állami méntelep parancsnokának.

— **Agyonütöttek semmiért.** Egy asszony holttestét találták meg a napokban a jószási határon. Csak most ismerték fel. Argyelán Máriának hívják, s koldusasszony volt. Szombaton Vidrára akart menni, de utközben — agyonütöttek. Pedig pár összekoldult krajczárján, s rongyokban fityegő ruháján kívül egyebet nem volt. A gyilkos lehuzta róla a ruháját, s elmenekült. A járásbíró megindította a vizsgálatot, mely — hiszszük — eredményteljes.

— **Részeg a waggon kerekai alatt.** Faragó Tódor aradi kocsis, ki az aradi közuti vasutársaság szolgálatában áll, vasárnap erősen bepálinkázott. Ennek a pálinkázásnak szomorú következményei lettek. Faragó Tódornak ugyanis egy lórét kellett a városba hajtani, de utközben lebukott a pufferről és a kerekai alá jutott. Jobb lábán erős zuzódást szenvedett, valószínűleg csonttörése is lesz. Az elalélt embert a kórházba szállították.

— **Pályázatok.** Fővámszedői áll. s ságrábi fővámszedői áll. december 31-ig. Segédvámszedői áll. a temesvári fővámszedői áll. 2 h. a. Aljegyzői áll. a szent-gothárdi járásbíroságnál 2 h. a. Aljegyzői áll. a szombathelyi törvényszéknél 2 h. a.

GYÁSZROVAT.

† **Simonyi Lajos br.,** a volt kereskedelem és közlekedési miniszter temetése vasárnap ment végbe Vadáson a vármegyei intelligencia általános részvéte mellett. Megnyitá a vadászati családi sirbolt, hogy örökre magába zárja a nagymultu ember tetemét. A koporsóba zárt holttestet külön vonat hozta Vadászra. A vasutnál Vadász község gyászba öltözött lakói várták a gyászvonatot; midőn a kisjenő-erdőhegyi iparos kör kocsjára tettek a holttestet, több mint huszonöt fekete lobogós kocsi kísérte be Vadászra. A gyászszertartást ifj. Oltványi Pál kisjenői plébános végezte, Fodor székudvari és Muró csermői plébánosok segédkezése mellett. A ravatal a kastély kápolnája előtt volt felállítva. Az egyházi szertartás után a koporsót a kápolna alatt levő családi sirboltba helyezték. Az utolsó szomorú funkcióra a vidék intelligenciája teljes számban megjelent. Arad megye képviselőiben Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán, Kábdébó Géza, Kövér István és Czárán Géza volt jelen.

† **Paréán Jánosné** szül. Vaniss Margit, Paréán János aradi közs. tanító fiatal neje, mint őszinte részvétellel értesülünk, élte 21-ik s boldog házasságának 2-ik évében elhunyt. A megboldogult fiatal nő temetése tegnap délután 3 órakor ment végbe óriási részvét mellett. Béke poraira!

† **Despenic Pál,** oa. és kir. százados elhunytáról őszinte részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alolítottak mély fájdalomtelt szível tudatják a felejtethetlen jó férj, vő, testvér, sógor és jó barát Despenic Pál cs. és kir. századosnak, folyó évi december hó 17-én délután 4 órakor életének 36-dik s boldog házasságának 3-ik évében hossza szenvedés után történt jobb létre szenderültét. A megboldogult földi maradványai december hó

19-én délután 2 órakor fognak Edelspacher utca 13 sz. házból a gör. kel. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli felső temetői családi sirboltba örök nyugalomra tételni. Béke lengjen porai felett. Ozv. Despenic Pálné születt Zimmer Anna neje. Zimmer Alajos pénzügyi főbiztos após. Zimmer Alajosné szül. Baltzer Emilia anyós. Zimmer Ignác cs. és kir. áll. ellenőr. Ifj. Zimmer Alajos cs. és kir. főhadnagy. Hatzlhofer Adám, dr. Munteán Aurél, Czárán Ottó sógorok. Birioné szül. Despenic Katinka testvére. Reskovac Tamás unoka testvér. Zimmer Ignác szül. Balás Piry Juliska, ifj. Zimmer Alajosné szül. Weiss Teréz, Hatzlhofer Adámné szül. Zimmer Emma, dr. Munteán Aurélné szül. Zimmer Ilona, Czárán Ottóné szül. Zimmer Klótild, Zimmer Luiza sógornői, Kriván János igaz barát.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) **Kölcsey dalkör.** Felkértnék a „Kölcsey dalkör” t. működő tagjai, miszerint ma este tartandó énekpróbán pontosan, teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Az elnök s g.

(*) **A kereskedő ifjak figyelmébe.** Van szerencsém az aradi kereskedő ifjak közművelődési körének t. választmányi tagjait ma este fél 9 órakor saját helyiségünkben, (Nádor szálloda) tartandó választmányi ülésre tisztelettel meghívni. Tedeschi Viktor elnök.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

December 18. (Kedd) Próbaházasság, színmű, Erdei Rózsika vendégfellépésével.

December 19. (Szerda) A boszorkányvár, operetta; Erdei Rózsika vendégfellépésével.

* **Vasgyáros.** Ohnet György Vasgyárosa eddig még mindig telt házat csinált, tegnap már csak fél ház nézte végig ezt az igazi drámai lüktetésű színművet. Pedig igen jó, korrekt előadás volt a tegnapi. A ngyal Ilka Claire-t olyan alakításban mutatta be az este, a minőt rég láttunk. Színreléptekor meleg tapsal fogadták, a zenekar helyéről pedig egy diszes virágkosarat nyújtottak fel. A ezimszerpet Tompa nemes hévvel, kitőréseiben erővel játszotta. Rónaszékiné jó Athénais volt, Fenyvesi azonban jobb is lehetett volna, mintha nagyon is fanyar lett volna. A kisebb szerepeket helyesen játszották: Lubrinocz, Balassa, Novák Irén, Kaczer Nina, Szendrei és Gál. Ezzel a darabbal is különben úgy vagyunk, mint sok hozzá hasonló jó színművel, melyekről azt mondjuk: a színésznek is tán könnyű a szerepét megjátszani akkor, ha az már magába véve is jó. Az ügyelőnek vagy talán másnak volna a kötelessége, hogy a pár szót játékos kóristák elfogadható öltözékben jelenjenek meg, mert a tegnap esti párbajsegédek nagyon gyanusan voltak öltözve.

* **Réthy Laura,** a szegedi színház primadonnája. A szegedi színház új igazgatója. Makó Lajos, a ki a színházat három esztendőre kapta meg, Budapesten időzik és kiváló erőket szerződött színtársulatához. A jövő októbertől kezdve, a mikor előadásait megkezdí Szegeden, primadonnának Réthy Laurát, a mostani aradi primadonnát szerződtette havi 800 forint fizetéssel. Ezt a hírt olvassuk egyik budapesti lapban. Ha való dolog, hogy a mi primadonnánkat csakugyan elszerződötte a szegedi direktor, kíváncsian várjuk Leszkesy színigazgató nyilatkozatát arra nézve, ki lesz jövőre Aradon a primadonna.

* **Versek** címet fog viselni Horváth Elemér kollegánknak, a jőnevű póctának újabb kötetét, melyet ajánlunk a közönség figyelmébe. A szerző egyszerű hangu felhívása ez:

Ujabb költeményeimet kötetbe gyűjtve a jövő 1895. évi február elején Versek cím alatt kiadom. Akik az egyszerű lyrát szeretik s kötetemet, amely diss. kiállításban, 8—10 ivnyi terjedelemben fog megjelenni, megszeresni óhajtják, sziveskedjenek az előfizetési pénzt (egy kötet ára 1 frt) január hó 20-ig nemre az „Alföld” szerkesztőségébe küldeni. Aradon, 1894. december. Tisztelettel Horváth Elemér az „Alföld” szerkesztője.

TÁVIRATOK.

Hódoló törvényhatóságok.

Debreczen, december 17. (Saj. tud. táv.) A megye közgyűlésén Degenfeld főispán lelkes, hódoló beszédet mondott a szabadelvű javaslatokat szentesítő királyról. A beszédet viharosan megélték és állva halgatták meg.

Pozsony, december 17. (Saj. tud. táv.) A megye mai közgyűlésén Szalay főispán lelkes, és a vármegye hódolatát tolmácsoló beszédben emlékezett meg őfelsége a királyról az alkalomból, hogy az egyházpolitikai törvényjavaslatokat szentesítette. Indítványára elhatározták, hogy hódoló feliratot küldenek a királynak. Egyben pedig 124 szavazattal 64 ellenében elhatározták, hogy a kormánynak bizalmi nyilatkozatot küldenek.

Wekerle ünnepe.

Nagybánya, decz. 17. (Saj. tud. táv.) A polgári kör Lovrich Gyula dr. elnöke alatt tegnap délután tartott rendkívüli látogatott közgyűlésén Wekerle miniszterelnököt óriási lelkesedéssel egyhangulag tiszteletbeli tagjává választotta. A gyűlésen, melynek ez volt egyedüli tárgya, mintegy 300 tag vett részt. Ez volt különben az első ülés az új díszes épületben, melyet ezen aktussal kívántak felavatni. A kör a választmányt bizta meg, hogy tolmácsolja a miniszterelnöknek a polgárok ragaszkodását.

Megégett halászkok.

Komárom december 17. (Saj. tud. táv.) Hegedüs Ferencz jómodu halász, fiával ladikon átment a leli szigetre, s ott egy kunyhóba betértek aludni. — A kunyhó kigyulladt s ők bennégtek. Gyűjtogatást gyanítanak.

Az udvar köréből.

Bécs, december 17. (Saj. tud. táv.) Őfelsége tegnap reggel 7 órakor a Hofburg kápolnájában tartott istenitiszteleten jelen volt. — Az eddigi rendelkezések szerint a király e hét végén, vagy a jövő hét elején Münchenbe megy, hogy ott leánya, Gizella bajor hercegnő családja körében töltsen el a karácsonyi ünnepeket. Vissza utazása közben Ferencz Salvator főherceget és Valéria főhercegnőt f. g. a Welsben meglátogatni. — Stefánia özvegy trónörökös leányával Erzsébet hercegnővel e hét folyamán Abbáziába tér vissza.

A dán trónörökös látogatása.

Bécs, december 17. (Saj. tud. táv.) A dán trónörökös, aki tegnap délelőtt ide érkezett, és az 'Imperial' szállodába szállott meg, fél egy órakor délen Károly Lajos főhercegnél volt meghívva ebédszerű dejeunerre; este 6 órakor a trónörökös az udvari ebéden vett részt, melyen az összes Bécsben időző főhercegek is jelen voltak.

Bolgár kormányválság.

Sófia, december 17. (Saj. tud. táv.) Altalános kormányválság van kitoróban. Az utódok, Stoilow kizárásával, liberális kormányt alakítanak.

A hipnozisz mint házasságközvetítő.

München, decz 17. (Saj. tud. táv.) Czyski nyelvtanár és hypnotizáló,

hypnosissal rávette Neukirch Hedvig bárónőt, hogy legyen felesége, így akarván vagyont megszerezni. A bűnpör tárgyalását ma megkezdették.

Meggzőkött miniszterelnök.

Róma, december 17. (Saj. tud. táv.) Giolitti volt miniszterelnök, állítólag az ellene indított botrányról elől Berlin felé meggzőkött.

Magas korban elhunyt tábornok.

Moszkva, decz. 17. (Saj. tud. táv.) Mint Szaratowból jelentik, I. Napoleon hadseregének legidősebb harczosa, Száven Miklós tábornok 126 éves korában ott meghalt.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Deczember 17. —

Három Király szálloda: Reizenberger Gusztáv katonas. Arad. Talnar Károly szerező, Budapest. Rezi Imre szerező, Budapest.

Arany Kules szálloda: Szarka Lajos adóhivatali jegyző, Szeghalom. Wanky Imre harisnyasszövő, Szeged. Boroszlavsky Adolf vállalkozó, Gurahonoz.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, deczember 17.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékeltlen kínáltak, a vételkedv tartózkodó volt, az irányzat csendes maradt, elkelt 18,000 mm. változatlan áron. Eladások

	mmázsa	kilogramm	frt
Tiszavidéki	100	81.5	6.80
"	900	81.5	6.87 1/2
"	800	81.5	6.80
"	400	81.5	6.87 1/2
"	300	80.	6.87 1/2
"	100	81.	6.75
"	100	80.	6.82 1/2
Bánáti	4000	80.5	6.90
Raktárok	3760	78.5	6.75
Bácskai	200	79.	6.70
Felvidéki	300	80.	6.85
Zab	100		6.12 1/2
"	100		6.—
"	100		5.80
"	100		5.70

Határidőüzlet: Amerikából érkezett változatlan jegyzésekre nálunk is változatlan árfolyamon indult az üzlet buzában, s tekintettel a csekély üzletre, így zárult is. Tengeri igen szilárdan indult s élénk vételkedv mellett 4—5 krral emelkedett. Zab és rozs változatlanok.

Zárul 11 órakor

Buza március—április 1894	7.04—7.05
Buza szeptember—október 1894	6.74—6.78
Tengeri május—június 1894	5.85—5.66
Tengeri őszre	6.19—6.21
Zab március—április 1894	5.95—5.97
Zab őszre	5.95—5.97
Káposztarepoze	11.—11.05

Külföld: New-York: buzára 1/4—, tengerire 1/8— lanyhább, Chicago: buzára 1/8—, tengerire 1/4—1/2 szilárdabb, Páris London és Liverpool tartott.

Értéktőzsde: A tegnapi igen gyenge s kissé lanyha magánforgalom után, ma valamivel szilárdabb indult az üzlet, értékpapirokban is, de később a gyenge fizetmenet, s külföldi lanyhább jegyzésekre meglanyhultak.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	396.—
Magyar hitelrészvény	490.—
Osztrák államvasut	392.—
Rima-Murányi	275.—
Déli vasut	106.—

Szeszűzlet.

— Deczember 17. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban nyers szesz 58.—, kicsinyben 58.50 hordó nélkül per 100 liter %, beicserve 85 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. deczember 17.

Magyar aranyjárdék 4%	123.70
Magyar koronajárdék 4%	93.10

Budapesti gabnatózsde.

— Az 'Aradi Közlöny' távirati tudósítása. —
Budapest, deczember 17. d. u. 5 óra.

F a j	Irányat	100 kg. ár	
		frtól	frtig
Buza bányási uj		6.55	6.80
Buza tiszavidéki		6.65	6.83
Buza pestvidéki		6.60	6.80
Buza fejmegyei		6.55	6.80
Buza bácskai		6.65	6.75
Rozs uj, I-ös rendű		5.80	5.85
Rozs uj, II-ös rendű		5.25	5.30
Arpa takarmány		5.60	6.—
Arpa égetni való		6.25	6.80
Arpa sörfőzdei		7.15	8.15
Zab		5.90	6.—
Tengeri bányási		5.60	5.70
Tengeri másnemű		5.50	5.60
Káposzta-repoze bányási			
Köles		6.—	6.60
Buza szept.-okt.		7.04	7.08
Buza márcz.-ápr.		6.75	6.77
Buza máj.-jun.			
Rozs szept.-okt.		6.55	6.66
Tengeri jul.-aug.		6.26	6.26
Tengeri aug.-szept.			
Tengeri októberre			
Zab márcz.-ápr.		5.94	5.96
Zab szept.-okt.			
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894.		11.—	11.05

Aradvarosi

színház.

Évadberlet
77. szám.Haviberlet
17. szám.

Kedden, 1894. deczember 18-án

ERDEI RÓZSIKA kisasszony vendégfellépésével:

A próbaházasság.

Vig szinmű a fővárosi életből, dalokkal, 3 felvonásban.
Irtá: Gerő Károly.

SZEMÉLYEK:

Szikora Márton, magánzó . . . . . Rónasszéki.
Rozália, felesége . . . . . Pajor Agnes.
Kanócz Gyuri, őrmester, Rozália rokona . . . Szendrei M.
Kanócz Biri, testvére, Rozália rokona . . . Erdei K.
Hajdu Bokor Beresi, városi hivatalnok . . . Tompa K.
Hajdu Bokor István, szentesi gazdaság paraszt Balassa J.
Zsuzsánna, a felesége . . . . . Lubrinov J.
Patonai Bódog, mézszáros . . . . . Hunyady J.
Csifra Klára, kávémérő . . . . . Rónasszékiné.
Sági Julca kisasszony . . . . . Hunyadiné.
Rákóczi Alajos, helyszerző . . . . . Gál Gyula.

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Tudósítás.

Probst Károly és Társai

ARADON

női felöltők

legújabb façonokban

az előre haladott idény

folytán

rendkívül olcsón,
leszállított áron adatnak el.Probst Károly és Társai,
Atzél Péter-utca 3.

* Az ezen rovat alatt közzétett nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

Városunk közönségének ezennel tudomására hozzuk, hogy azon magánosok, kik saját házi srükségletükre a közbizághidont hentes által ser-tést vágatnak, tartoznak a városi fogyasztási adó felügyelőségtől előzetesen igazolványt be-szerezni, mert különben a vágás a fogyasztási adó befizetését igazoló bárca nélkül meg nem engedtetik.

Arad, 1894. decz. 15.

A városi tanács.

493/1894. pm.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Sága külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élőviz-csatornába való bevezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Eke-utcán s a városi téglaverő helyeken átvonuló, betonból tervezett csatornából álló viziműnek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kér-vényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervek-re tett szakértői véleménynyel együtt, 1894. évi december hó 1-től 30-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére ki-teszem.

Egyidejűleg a kérvény tárgyalására 1895. évi január hó 15-ik napjának d. e. 10 óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanácstermét kitűzöm.

Egyidejűleg mindazokat, akik a kérdés alatti vizimű által érdekelvők, felhívom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Arad, 1894. évi november hó 21.

Salacz Gyula

kir. tanácsos, polgármester.

Egy

rőfős kereskedés
nagy raktárral, a legjobb helyen berendezéssel együtt előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

13033/1894. k. h.

Felhívás.

Arad szab. kir. város területén lakók s itt tartózkodó idegenek nyilvántarthatása végett szervezett rendőri bejelentési hivatal 1895. évi január hó 1-ső napján életbe lép.

A közügyek iránt érdeklődő nagyérdemű közönség tájékozva lehet, hogy ezen, ugye-gyek, mint az összes lakosságnak különböző és nagy előnyt nyújtó hivatal működésének meg-kezdése mily nehézségekbe ütközik akkor, ha a közvetlenül érdekelt közönség részéről az eljáró közeg kellő támogatásban nem részesül.

Hogy tehát ezélba vett nehéz munkánk minden tekintetben sikeres lehessen, — felkérem Aradváros közönségét, hogy még e hó 15—23 ik napjain a lakosság között kiosztandó bejelentési lapokat, az azok hátlapján levő tájékoztató ér-telmében, a bejelentés teljesítésére kötelezettek lehetőleg sajátkezűleg és pontosan töltsék ki, a végből, hogy az év utolsó hetében házuknál megjelenő összeíró közegek a lapokat fennaka-dás nélkül kézhez kaphassák, miáltal eljárásuk nemcsak gyorsítottatik, de a hivatal is kellő pon-tos adatokat nyer.

Ezzel kapcsolatosan a jövőre nézve értesit-tetik a lakosság, hogy az általános bejelentési kötelezettség minden egyesre, az összeírást, il-letve a lapok beszedését követő napon lép életbe; miért is az ezután történő lakváltozások nyolcz nap, illetőleg 24 óra alatt az ide vonatkozó szabályrendeletben meghatározott büntetés terhe alatt bejelentendők.

Aradon, 1894. évi december hó 10-én.

Sarlot Domokos

főkapitány.

M. k. államvasutak. Üzletvezetőség Debreczenben.

30563/1894. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán 1895. évi márczius 31-én a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyanazon időponttól szá-mítandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdet-tetik.

Az 50 kros bélyeggel és »Ajánlat a m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán levő ven-déglői üzlet bérletére« felirattal ellátott, nemkü-lönben a kellő okmányokkal felszerelt, boritékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1895. évi január hó 2-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak deb-reczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján térti vevénynyel nyújtandók be; ugyan-azon időpontig bánatpénz fejében pedig 200 azaz kétszáz o. é. frt készpénzben küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzlet-vezetőség gyűjtőpénztárába posta útján jelen pá-lyázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg. és keresk.) osz-tályában (Hungária-kávéház épület II. em. 12. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, mirt is az ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismer-ik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött ha-táridőn túl beérkezendő ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletve-zetősége fenntartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára — szabadon választ-hasson.

Debreczen, 1894. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

2437/1894. pm.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a vértanu szobor ke-ritésének tervezetere nyitott pályázat következ-tén benyújtott pályamunkák közül a pályabíró-ság az első díjat: »Észnek hódol az ércz«; a másodikat: »A munka szorgalma«; a harmadi-kat a »Kemény« jeligés pályamunkáknak ítélte.

Ezzel kapcsolatban a díjat nem nyert pá-lyamunkák beadóit felhívom, hogy pályamunkái-kat a folyó évi december hó 15-ig hivatalom-ban átvenni sziveskedjenek.

Ezen határidő eltelte után a jeligés levelek elégettetnek, a pályamunkák pedig a városi rajz iskola rajzgyűjteményéhez csatoltatnak.

Arad, 1894. évi november hó 25.

Salacz Gyula.

kir. tanácsos, polgármester.

12727/894. k. h.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1884. évi 39523. sz. a. kelt intéz-ménye alapján az 1894. évben fizetett III-ad osztályu kereseti adóösszegnek azon minimuma, mely Arad szab. kir. város területén lakó ipar-osokat és kereskedőket iparhatósági megbizot-takká leendő megválasztásra képesíti, 15 frtban lévén megállapítva, — az 1885. évi 52211. sz. a. kibocsájtott magas miniszteri rende et értel-mében s figyelemmel az 1884. XVII. t. cz. 169. és 172. §-aiban foglaltakra, Arad város terüle-tén 20 és az aradi járás részére szintén 20 ipar-os és kereskedő választandó mint iparhatósági megbizott, kik működésüket 1895. évi január hó 1-én kezdendik meg.

Az aradvárosi I-ső foku iparhatóság mellé a hivatkozott törvény 169. §., az aradi járás szolgabíró-sága mellé a 172. §. értelmében 20—20 iparhatósági megbizottnak s 4, esetleg 8 póttag-nak a városháza földszinti kistermében megej-tendő választására f. évi december hó 22 ik napjának d. e. 10 óraja kitűzetik, mire az érde-kelt helybeli kereskedő és iparos urak minél számosabban leendő megjelenésre felhivatnak.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság, 1894. november 15-én.

Sarlot Domokos

főkapitány.

21877/1894.

Hirdetmény.

Ezennel közírré tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybe-váltási árat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetmény a városház ka-puján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

23806/I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Piski állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet 1895. évi május 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1898. évi április hó 30-áig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is aján-lattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a boritékon »Aján-lat a piskii pályavendéglő bérletére« felirattal ellátott ajánlatok lepecsételve 1895. évi már-czius hó 15-én déli 12 óráig alulírott üzletveze-tőség I. osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 100 frt azaz egyszáz fo-rint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1895. évi márczius hó 14-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitű-zött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétet-nek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1894. október hó 9-én.

Az üzletvezetőség.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9—02

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közírré tétetik, hogy a vá-rosi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsö-nök vehetők.

Fizetendő évenként: 23 évi tör-lesztésre 8% a melyből törlesz-tésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre 7 $\frac{1}{2}$ % a melyből törlesztésre 1 $\frac{1}{2}$ % fordittatik. 32 évi törlesztésre 7% amelyből a tőketörlesztésre 1% szá-moltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat különbözet megtérítése mellett visz-szafigetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.

25066/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszte-rium 96791. eln. számú intézménye alapján köz-írré teszszük, hogy az ausztriai értékű 20 kros ezüst és 4 kros rézváltópénz a magánforgalom-ban csak 1894. évi december hó 31-ik napjáig fogadandó el, az állami pénztáraknál és hivata-loknál pedig csak 1895. évi december 31-ig fogadtatik el, s hogy ezek az érmek 1895. évi december 1-ike után sem névértékükben, sem anyagértékük megtérítése mellett többé sem fizetéskepen el nem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Arad, 1894. november 30-án.

A városi tanács.

1894.

ŐSZ.

1894.

NEUMANN

férfi-, fiu- és gyermek-ruha áruháza
ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 9. SZÁM.

Telefon 238. sz.

Szabott árak.

1845. ALAPITTATOTT 1845.

RAKTÁRAK:

Bécs, Máriahilferstrasse 35-ik szám.

Bécs, Kärnthnerstrasse 31-ik szám.

Arad.
Debreczen.
Ujvidék.
Nisch.

Nagyvárad.
Temesvár.
Fiume.
Laibach.

Eszék.
Zágráb.
Szófia.
Becserek.

Pancsova.
Belgrád.
Szerajevo.
Szilisztria.

Merán.

Trieszt.

Szabott árak.

Szabott árak.

Alapított 1875-ben.

Stern M. A.

238. sz.

kizárólagos női confection áruháza.

Legnagyobb raktár

Arad és vidékén.

Dús választék

minden e szakmába vágó

ezikkekben

lehető jutányos árak mellett.

Alapított 1875-ben.

